

Ku tlakusa nyimpi yo lwisana na Madzolonga lama Simekiweke eka Rimbewu na ku Dlayiwa ka Vavasati (GBVF) eka Mbulavulo wa yena wa Xiyimo xa Rixaka na Palamende wa 2024, President Cyril Ramaphosa u kombisile nseketelo wa yena wa ku Tshembisa ka Rixaka ko lwisana na GBVF loku hakona vavanuna hinkwavo va nga ta tinyiketela hi voxe ku herisa madzolonga ehenhla ka vavasati.

KU TSEMBISA KA VAVANUNA VA AFRIKA DZONGA KO HERIISA MADZOLONGA LAMA SIMEKIWEKE EKA RIMBEWU NA KU DLAYIWA KA VAVASATI

TANIHI WANUNA, NDZI TIBOHA HI MIKARHI HINKWAYO KU:

1. Khoma vavasati hinkwavo tanihi lava hi ringanaka.
2. Khoma wansati tanihi munhu, ku nga ri xibye kumbe nhundu leyi nga ya munhu wun'wana.
3. Seketela vavasati hilaha ndzi nga kotaka hakona naswona hi ku gingiriteka ndzi tlanga xiphemu xa mina ku tlhontha ndhavuko wa ku pfinya na ku yimisa mixaka yihi na yihi ya xihlawuhlawu, ku xanisa kumbe madzolonga ehenhla ka vavasati
4. Huwelela vavanuna van'wana hikwalaho ka matikhomelo ya vona lama nga fanelangiki kumbe mavulavulelo lama nga fanelangiki eka vavasati.
5. Hlonipha wansati tani hi laha ndzi nga langutelaka ku hloniphiwa tani hi wanuna hikwa nhlonipho, ku ringana, na timfanelo ta ximunhu ta Maafrika-Dzonga hinkwavo a hi leswi ku faneleke kanerisaniwa hiswona.
6. Ku va xikombiso xa kahle eku dyondziseni ka vafana endyangwini wa mina na le mugangeni wa ka hina leswaku ku kombisa mitlhaveko ya vona a hi xikombiso xa ku tsana, leswaku madzolonga a hi ndlela yo lulamisa timholovo na leswaku vavasati va fanele ku khomiwa hi nhlonipho
7. Khoma vavasati van'wana hilaha ndzi nga lavaka mhani, sesi kumbe n'wana wa mina nhwanyana va khomiwa hakona.
8. Ku seketela vuhlayiseki na ku va kahle ka vana na ku tirha hi ku gingiriteka ku lwisana na mixaka hinkwayo ya ku xanisiwa na madzolonga
9. Huwelela na ku lulamisa matikhomelo yo ka ya nga fanelanga ehenhla ka vana hi vanhu lavakulu na tintanga.

TANIHI WANUNA, NZI TIBOHA KU KA NDZI NGA:

1. Tlakusi voko ra mina ehenhla ka wansati.
2. Chavisi, ku xungeta kumbe ku tekela wansati wihi na wihi ehansi, hambi ku ri emirini, hi marito, mitlhaveko kumbe hi swa masangu, kumbe ku pfumelela munhu un'wana ku endla tano.
3. Yisi emahlweni mavonelo yo biha mayelana na vavasati kumbe ku van a miehleketo yo karhi hi wansati hikwalaho ka leswi a nga swi ambala.
4. Endli leswaku wansati a titwa a onheriwile hi malangutelo ya mina, marito ya mina kumbe swendo swa mina kumbe ku n'wi endla a ti twa a nga ntshamisekanga hikwalaho ka vukona bya mina.
5. Nga khumbi emiri na/kumbe ka swa masangu ka wansati handle ka mpfumelelo wa yena lowu nga erivaleni kumbe ku n'wi sindzisa ku endla nchumu lowu a nga laviki ku wu endla
6. Pfumelana kumbe ku miyela mayelana na madzolonga lama simekiweke eka rimbewu
7. Fambeli ekule na vutihlamuleri bya mina tani hi tatana, loko ndzi ri na vana.
8. Tirhisi xiyimo xa mina ekaya, entirhweni na le ka tindhawu tin'wana leti vanhu va hanyisaka eka tona ku tekela ehansi timfanelo ta ximunhu na ndzhuti wa vavasati.
9. Endli leswaku n'wana a titwa a nga hlayisekanga kumbe a nga ntshamisekanga hi vukona bya mina, marito kumbe swendo swa mina.
10. Ngheni eka kutihlanganisa kwihi na kwihi loku nga fanelangiki na n'wana kumbe ku honisa mindzilakano ya vona.

Sayina ku tshembisa laha:

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

